

Ta vare på insektene i skogbruket

Ved uttak til biobrensel, og annen hogst, bør man sette igjen selje og vier til insektene. Hanntrærne med pollenrakler er viktigst. Sett derfor igjen fem hanntrær pr hunntre. Trollhegg er også en viktig næringsplante for insekter, som med fordel kan få stå igjen.

La noen vier og seljetrær få vokse seg store, slik at de ikke blir beitet ned eller ødelagt av elg, hjort eller rådyr.

Bærlyngskogen med blåbær, tyttebær, blokkebær, engmarimjelle og

skogmarimjelle er viktige næringsplanter for de fleste humleartene om våren og forsommeren. Moderne skogbruk og planting av tette bestander av jevngamle trær kan ødelegge den viktige bærlyngskogen, og dermed næringsgrunnlaget for insektene.

Bringebær er en svært viktig ressurs for biene og humlene. Når man sprøyter med glyfosat (Roundup) for å kvitte seg med denne planten, fjerner man næringsgrunnlaget for insektene.

Jan Erik Heggelund

Honningbie sanker pollen fra selje, en av vårens viktigste næringsplanter.

DISSE PLANTENE SKAL DU TA VARE PÅ:

- Selje
- Vier
- Lønn
- Bringebær
- Bærlyngen i skogen
- Vikker og lignende

DISSE PLANTENE KAN DU SÅ:

- Alsikekløver
- Fuglevikke
- Rødkløver
- Kvitkløver
- Perserkløver
- Honningurt
- Agurkurt

Honningbie på honningurt. Med riktig valg av grønn gjødsling/underkultur bidrar du med viktige næringsplanter for insektene.

Ønsker du mer informasjon?
Se: www.pollinering.no.

NORGES BIRØKTERLAG

Dyrskuevegen 20, 2040 Kløfta
Telefon: 63 94 20 80
post@norbi.no
www.norbi.no

Forsidefoto: Staffan Jönsson

Bie søker blomst

Hjelp oss å ta vare på de pollinerende insektene i jordbruket og skogbruket

Uten insekter forsvinner menneskene?

«Hvis insektene forsvinner, dør menneskene i løpet av fire år.» Dette dramatiske utsagnet har spredd seg i media og på internett de siste årene. Men er det virkelig slik at menneskene vil dø uten insekter?

Honningbier, humler, solitære bier, sommerfugler og mange andre insekter gjør en ubetalelig jobb med å pollinere kultiverte og ville vekster. Mange planter er helt avhengige av insektenes pollinering for å sette frø. Andre planter får en større fruktsetting, jevnere modning og bedre kvalitet når insektene bidrar med pollineringen.

Uten insekter til å pollinere, vil matfatet vårt bli betydelig innsnevret.

Frukt, bær, nøtter, oljevekster og kløver er i stor grad avhengige av insekters pollinering. Det samme er mange ville planter.

De siste årene har honningbier og ville insekter hatt stor nedgang i Norge og ute i verden. Menneskets aktivitet i jordbruk og skogbruk er med på å påvirke mattilgangen for de pollinerende insektene som livnærer seg av nektar og pollen og trenger egnede steder for plassering av bol.

Her gir vi deg noen enkle tips til hvordan du kan bidra for å bevare de pollinerende insektene i Norge.

Honningbie pollinerer jordbær. Insektenes pollinering bidrar til bedre kvalitet, jevnere modning og høyere avlinger.

Ta vare på insektene i jordbruket

Bolplasser

Ikke la kulturlandskapet bli for vel-frisert. Humler har gjerne sine bol på åkerholmer, grøfter, steinrøyser eller murer. Er det mangel på småbiotoper, kan man la ubrukte hjørner og remser etter bekker og veier stå igjen for å gi humlene flere boplasser.

Unngå unødige brenning av slåtte-mark, vegkanter og åkervoller. Brenning fører til at humlebol og musebol (kommende humlebol) forsvinner.

Blomstring

Rester av de gamle urterike slåtteengene finner man i grøftekanter, langs åkerreiner og på åkerholmer. Her er artsrikdommen langt større enn på gjødslet kultureng. Unngå sprøyting og gjødsling for å bevare slike biotoper. Områdene kan slås etter avblomstring, slik at ikke gammelt gress kveler blomstene. La «høyet» tørke slik at det slipper frøene før det fjernes.

Sikre næringstilgangen til insektene ved å så vekster som blomstrer i perioder da det ellers er lite å finne. Dette bidrar til de ulike insekters overlevelse, noe som bidrar til bedre pollinering av avlingene.

Kystlynghei

Ta vare på de gamle kystlyngheiene ved å kombinere beiting og brenning. Opprettholdelse av kystlyngheiene krever skjøtsel.

Planlegg lyngsviingen for flere år framover, slik at man til enhver tid har mosaikk av gressareal og lyngareal i forskjellig alder som er ønskelig.

For å sikre at lyngplantene kommer tilbake etter brenning, er det behov for beiting, ellers vil gressarter, og seinere einer og løvtrær dominere den nye vegetasjonen.

Gamle, gjengrodd lyngheier restaureres gjennom rydding før man brenner på nytt.

Eng

Slå eller la dyra beite på blomsterebene slik at de holdes i hevd. Slått bør skje etter at plantene har frødd seg.

Så inn kløverfrø eller andre egnede trekkplanter i engene for å gi insektene et bedre næringsgrunnlag og bidra til mer allsidig fôr til dyra. Slå deler av kløverenga for å få blomstring i en lengre periode. La gjerne deler av enga stå igjen til etter at blomstringen er over, slik at humlene sikres næring når de lager neste års humledronninger.

Så engvekster i stein- og grusbakker som ikke dyrkes, slik at insektene får større næringstilgang.

Navigering og spredning

Humler navigerer etter mønster og strukturer i landskapet, for eksempel tydelige grenser mellom avlinger, veier, bekker eller andre tydelige punkt som busker, trær eller større stolper. For at humlene skal finne fram til avlinger, er de avhengige av noe å navigere etter. Ved å legge inn remser med humlestøttende blomster i større monokulturer kan man både bidra med

næring i større deler av sesongen og forenkle humlenes navigering.

Flere truede arter av pollinerende insekter har dårlig spredningsevne. De klarer derfor ikke å rekolonisere seg raskt nok på nye steder når de egnede leveområdene flyttes rundt på kort tid (vekstskifte).

For stor avstand mellom gode lokaliteter er en utfordring for insekter med liten flyradius. Manglende spredning av gener kan resultere i innavl og dermed økt dødelighet.

Sprøyting

La det være igjen kantsoner som ikke sprøytes. I kantsonene vokser det ofte planter som gir viktig næring til insektene.

Følg regelverket for sprøyting, preparater som er merket med «Giftig for bier» har restriksjoner for når de kan nyttes. Merk at denne advarselen ikke nødvendigvis står i sprøytekatalogen, sjekk derfor emballasjen nøye før bruk.

Import

Unngå import av humler og honningbier til pollinering. Norge er et land med få sykdommer på bier og humler, sammenlignet med andre land. Ved å importere vil man samtidig kunne importere sykdom. De flyr fritt, og kan enkelt spre sykdommer til ville humler og honningbier. Importerte humler kan også medføre genetisk forurensing av lokalt tilpassede humlebestander.

Vann

Vann i tørre perioder, og før plantene blir stresset. God vanntilgang gjør at

blomstene inneholder mer nektar, og at pollenet ikke tørker ut så fort. Det er imidlertid viktig å ikke vanne for mye, da spes nektaren ut og blir mindre interessant for insektene.

Honningbier

Honningbier som plasseres ut bør stå på en plass med morgensol og le, slik at arbeidsdagen forlenges. Plassen bør være tørr, og birøkteren bør kunne kjøre helt fram til plassen. Det er en fordel om biene har tilgang til vann i nærheten. Trenger du honningbier for å sikre pollinering av plantekulturer kan du ta kontakt med birøktere eller birøkterlaget i ditt område.

Humle finner næring på tistel.